

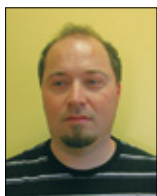
označili šest vzorcev medu, en vzorec pa je vseboval netipično aromo za med. Sediment medu je bil značilen za med slovenskega izvora, opazimo pa, da ima v nekaterih primerih med, pridelan leta 2015, drugačen sediment kot sicer. Tudi vsebnosti peloda pravega kostanja je v vzorcih iz leta 2015 manj kot prejšnja leta, to pa ugotavljajo tudi strokovnjaki Kmetijskega inštituta. Verjetno lahko to pripišemo žledolomu, ki je spremenil strukturo slovenskega medu, in temu, da pravi kostanj vse bolj ogroža kostanjeva šiškarica. Kljub vsemu lahko glede pelodne sestave rečemo, da med vsebuje cvetni prah rastlin, ki uspevajo na območju Republike Slovenije.

V analiziranih vzorcih medu je bila vsebnost saharoze v skladu s specifikacijo in državnim Pravilnikom o medu. Največ težav povzroča normativ, ki opredeljuje pH vrednost medu, saj se pogosto zgodi, da vzorci odstopajo od razpona, določenega za posamezno botanično vrsto. Temu smo namenili več pozornosti, saj je pH parameter, na katerega čebelar ob primerni tehnologiji čebelarjenja nima nikakršnega vpliva, kljub temu pa medu ne sme tržiti pod

oznako SMGO, če vzorec ne ustreza razponu, ki je naveden za posamezno botanično vrsto. Zaradi tega v vseh vzorcih, ki jih v določenem letu dobimo v interno kontrolo, izmerimo vrednost pH. V prihodnosti želimo namreč Evropski komisiji predlagati spremembo zdaj določenih vrednosti pH za tiste botanične vrste in tipe medu, ki so vključeni v sistem SMGO. Preverjamo tudi pristnost medu in vsebnost tujih encimov v njem, saj morajo čebelarji s svojo tehnologijo pridelave medu poskrbeti, da ostanki krme za čebele nikakor ne morejo zaiti v med.

Z merjenjem vsebnosti sintetičnih akaricidov (kumafosa in amitraza) spremljamo tudi varnost medu. Kot je splošno znano, je za zdravljenje čebeljih bolezni in zatiranje škodljivcev dovoljena samo uporaba registriranih/dovoljenih zdravil. Vsi analizirani vzorci medu iz sistema SMGO so bili v skladu z zakonodajo, ki predpisuje najvišje mejne vrednosti ostankov akaricidov v medu. V letu 2016 je čebelarjem iz sistema kakovosti omogočeno preverjanje vrednosti HMF pri vzorcih, ki jih tržijo pod blagovno znamko SMGO in so starejši od enega leta. ■

DELO ČEBELARJA

Čebelarjeva opravila v maju

Jure Justinek – Zgornja Ložnica, jure.justinek@czs.si

Maj je mesec, za katerega je značilno obilno cvetenje številnih rastlin. Vse v naravi kar kipi od življenja. Pojavijo se lahko prve suše, ki lahko škodijo prvi pomembnejši paši na akaciji, po drugi strani

Odvzet sat zalege gospodarni družini za novo rezervno družino

pa se lahko ta mesec pojavljajo tudi padavine in precejšnje ohladike, to pa prav tako ni dobro. Čebelarji si zlasti med akacijevo pašo želimo toplo in sončno vreme brez jugozahodnega vetra. Akacija začne najprej cveteti na Primorskem, po navadi okoli prvega maja, drugod po Sloveniji pa približno deset dni pozneje, vendar letos obstaja možnost, da bo akacija zacvetela nekoliko prej. Maja sicer pričakujemo še medenje javorja in smreke. Naše čebele se približujejo vrhuncu razvoja in ga ta mesec po navadi tudi dosežejo, tako da se panji napolnijo. Maja nas pri čebelah čaka intenzivno delo, potrebna bodo najrazličnejša opravila, gotovo pa bomo najbolj veseli točnja, če bo narava radodarna.

Delo pri čebelah

Sam maja pregledujem čebele vsak teden oz. na 8–9 dni, odvisno od časa in vremena. Pregledi so pomembni zlasti zato, da sem na tekočem z razvojem, razmerjem med nepokrito in pokrito zalego ter s

količinami medu v panjih. Najpomembnejše opravilo ta mesec je skrb za to, da imajo čebele stalno dovolj dela, saj s tem brzdamo rojilno razpoloženje. Veliko o dogajanju mi povedo tudi podatki, ki jih kažejo tehnice, zato opravila prilagajam tudi temu. Med akacijevu pašo navadno ni pretiranega dela, saj se čebele usmerijo v nabiranje medicijne in rojilno razpoloženje začasno pojenja. Obvezno pa pred to pašo uredim družine. Te morajo zdaj zasedati večino panja, tako da je zalega vsaj na sedmih ali več satih.

Pripravim si vse potrebno in se lotim dela. Najprej pregledam, koliko je medu v mediščih, in ocenim, ali se ga izplača iztočiti. Ker želim pridelati čim bolj sortni med, mora biti mediščno satje pred akacijevu pašo prazno. Če je bila paša na češnji, regratu in sadnem drevju dobra, potem iztočim prvih nekaj kilogramov cvetličnega medu na panj. Potem pregledam plodišče in odstranim presežke medenih zalog, saj te še pospešujejo pojav rojilnega razpoloženja. Če je v njih cvetlični med, lahko iztočim tudi to satje, če pa le sumim, da gre za ostanke zimske zaloge, to satje porabim za narejence, ki jih narejam konec tega meseca. Nato po dva do tri sate pokrite zalege premestim v medišče, v plodišče pa v mediščih zgrajene ali delno zgrajene mlade satnice oz. prazne sate. Nič ni narobe, če satnice vstavljam med zalego, vendar pazim, da starejše satje v plodišču vedno pomikam proti robu levo in desno in da je satje v sredini čim mlajše. Po tem posegu je torej medišče neposredno pred glavno pašo prazno, v plodišču so le minimalna zaloga medu in po trije prazni sati med zalego, tako da ima matica dovolj prostora za zaleganje, čebele pa dovolj dela, da »nered«, ki sem ga ustvaril s posegom, spet normalizirajo.

Oskrba med prvo glavno pašo

Med pašo navadno ni večjega dela, paziti je treba le, da ima matica dovolj prostora za zaleganje in da imajo čebele dovolj prostora za odlaganje medicijne. Pri velikih dnevnih donosih jim hitro zmanjka praznega prostora. Tako lahko v klasičnem AŽ-panju samo v enem dnevu prinesejo rekorden donos do 7 kg, prihodnje dni pa občutno manj, čeprav jim narava ponuja več. Za en sat zrelega medu namreč čebele potrebujejo štiri sate prostora za odlaganje sveže medicijne. Na obilnih in intenzivnih pašah se zgodi, da v prvih dneh popolnoma blokirajo plodišča, šele potem pa začnejo medicijno nositi v medišča. Če je akacijeva paša nadpovprečna, je po njej v družinah le malo zalege in veliko medu. S tem ni nič narobe, saj s pravimi posegi po iztočenju medu znova hitro vzpostavimo željeno stanje. Med pašo nikoli preveč ne vznemirjam čebel, zato ne delam narejencev niti se ne lotim drugih večjih posegov. Ob rednih pregledih zadostuje, če iz gnezda do polovice pote-

Čebelnjak za rezervne družine v mojih 9-satarjih

gnem enega ali dva najstarejša sata, kajti na teh satih čebele najraje potegnejo prve matičnike. Če jih opazim, je treba družino podrobno pregledati in uređiti, če jih ni, pa je paša dobra in čebele še ne mislijo na rojenje, zato panj brez podrobnega pregleda zaprem. Zanima me le, ali želi katera družina rojiti, da bi ji to preprečil, če tega ne opazim, pa jo pustim v miru delati naprej. Tak način pregledov med pašo je po mojih izkušnjah dovolj dober, da najdemo družino, ki je sedla na roj.

Preprečevanje rojenja in rojenje

Tega naravnega razmnoževanja čebel se zaradi čebelarjenja na med kolikor mogoče izogibam in ga preprečujem. Če vsi ukrepi odpovedo, pa rojenje, če ga le opazim, preprečim, in to na več načinov. Veliko je znanih načinov preprečevanja rojenja in v določenih primerih in situacijah je lahko uporaben vsak. Kadar v matičnikih opazim le jajčeca ali nekaj dni stare ličinke, sicer pa so vsi matičniki še odkriti – to pa je prav pred pašo ali med njo – vse satje z zalego obrnem na glavo. S tem posegom se ličinke matic utopijo in čebele se lahko odločijo, da spodaj potegnejo nove matičnike ali pa jih pritegne paša in jih rojilni nagon za nekaj časa mine. Ta ukrep je sicer le odlaganje roja, vendar je primeren v obdobju neposredno pred pašo in med njo.

Če naletim na družino, v kateri so matičniki pokriti in katere matica je že »shujšala«, torej skorajda ne zalega več, ravnam na dva načina. Po prvem odzamem en sat z zalego, na katerem je stara matica, in naredim rezervno družino, ki ji dodam še nekaj čebel. Ta sprva obsega samo en sat zalege s staro matico in nekaj dodanimi čebelami, pozneje pa ji dodam še nekaj medenega satja iz skladišča, kak prazen sat in satnice. Za rezervno družino je maja to povsem dovolj, hkrati pa nisem preveč oslabil osnovne družine. Razen enega potrgam vse druge matičnike. Sat z ohranjenim matičnikom označim, ker je

treba ob naslednjem pregledu odstraniti še preostale matičnike. Če tega ne storim, družina z mlado nesprašeno matico izroji, ker so čebele iz mlade zalege znova potegnile nekaj novih matičnikov. Po drugem trganju matičnikov pa te možnosti nimajo več. Tako za to leto v tej družini ustavimo rojenje in jo pomladimo z mlado matico.

Včasih sem matičnike le trgal in jih stiskal, ne glede na to, koliko so bili stari, potem pa sem ugotovil, da ukrep ni učinkovit. Če so matičniki že pokriti, je bolje enega pustiti, saj so se čebele odločile rojiti oz. zamenjati matico. Namesto da ogrebam in lovim roj, to raje storim sam, kot mi ustreza, torej tako, da osnovna družina še vedno ostane dovolj močna za skorajšnje paše. Seveda bi se zlagal, če bi rekel, da nikoli ni nobenega roja. Včasih vsi ukrepi pač odpovedo, lahko se tudi zgodi, da sem kak matičnik spregledal, posledica tega pa roj na veji. To seveda ni nikakršna katastrofa. Če je le mogoče, ga ogrebem, čez noč zaprem v klet in naslednji dan proti večeru vstavim v 9-satni panj, kakršnega uporabljam za rezervne družine. Vedno ga vsujem na same satnice. Zadaj dobi še pet litrov sladkorne raztopine, čez nekaj več kot teden dni pa le še preverim graditev satja in navzočnost matice. Če utegnem, ga ob vselitvi v panj še pokapam z oksalno kislino, da uničim varoje.

Družino, ki je izrojila, takoj pregledam in obnovim. Po navadi v njej potrgam vse matičnike, in če se prva mlada matica še ni izlegla, ji dodam rezervno družino. Če pa se je mlada matica že izlegla, jo pustim, ker jo je zelo težko najti, ter uničim vse še pokrite matičnike. Če tega ne bi storil, bi namreč družina lahko znova rojila. Če začne mlada matica zalegati že ta mesec in pred pašo, oslabele oz. izrojeno družino okrepim s pokrito zalego iz drugih panjev. Junija izrojenja po navadi pustim, da se do jeseni razvije sam,

razen če načrtujem prevoz na hojo, zaradi česar potrebujem močne družine.

Narejanje narejencev

Konec maja začnem sistematično narejati prve narejence. Delo začnem po prvi pomembnejši paši na akaciji oz. neposredno pred drugo, po navadi gozdno pašo, saj tedaj največ družin zaide v rojilno razpoloženje. Ker nimam veliko časa in ker potrebujem precej narejencev, jih narejam točno na določen izbran dan, ko imam čas. Postopno delo zame ob službi ne pride v poštev, primerno pa je za tiste čebelarje, ki imajo več časa in katerih čebele so blizu njihovega doma. Po paši v družinah iztočim med in pregledam količino zalege.

Vsem močnim družinam v 10-satnih AŽ-panjih odvezam po dva sata zalege, močnim družinam v 11-satnih panjih pa po en do dva sata skupaj s čebelami. Dodam jim satnice. Ta poseg znova deluje kot protirojilni ukrep. Pazim, da ne odvezam matice. Odvezto zalego iz različnih panjev zlagam v 9-satne panje polovičarje, ki jih uporabljam za vzrejo rezervnih družin, v konkretnem primeru pa tudi za prevoz večje količine zalege. Ko gospodarskim družinam odvezam zalego in jim dodam satnice, jih za nekaj časa znova mine rojilno razpoloženje. Zalego odpeljem na stojišče rezervnih družin in jo razdelim v več novih 9-satnih panjev. Sočasno vse letošnje narejence, ki so mi ostali, razdelim na nove družine. Maja je za narejenca, ki se do jeseni toliko razvije, da je sposoben prezimiti, dovolj že en v celoti zaležen sat, sam pa najraje uporabim po dva. Če je v kakem satu poleg zalege še precej medu in cvetnega prahu, narejenca sestavim iz dveh takih satov zalege in mu dodam še nekaj čebel. V panju, v katerem sem pripeljal zalego, pustim samo en najmanj zaležen sat, saj je v njem po

Sušilniki SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu, sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.
S.p. Sorica 1a
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net
www.susilnicesadja.si

Sušilniki spadajo med
subvencionirano
čebelarstvo opremo

navadi največ čebel, ki ostanejo na stenah panja. Moj cilj je, da so vsi narejenci kar najbolj izenačeni. Dodam jim po sat ali dva hrane, ki sem jo od jeseni do zdaj kot rezervo hranil v skladišču, ter same satnice.

Narejence sestavim tako, da je sat z zalego na levi ali desni strani panja in ne na sredini, sledi sat ali dva s hrano, morebiti kak zgrajen sat, če ga imam, in same satnice. Čez nekaj dni (3–5), ko se čebele vletijo, jim vcepim zrele matičnike, ki jih naročim pri vzrejevalcu matic. Matičnikov, ki jih čebele zasilno potegnejo v narejencih, ne uničujem, saj je možnost, da bi taka družinica še rojila, zelo majhna. Matičnike torej kupim, saj želim, da so vsi enako stari, tako da bom lahko ob hkratnem pregledu vseh narejencev ugotovil, ali imajo mlade matice in ali so te že začele zalegati. Preden je v vseh narejencih pokrita prva zalega, s kapanjem oksalne kisline zatiram varoje. Vse te ukrepe izvajam sočasno in v vseh družinah enako.

Ko začne mlada matica zalegati, jih začnem krmiti, saj do takrat po večini porabijo ves med, ki so ga dobile ob narejanju. Vse do jeseni jih postopno krmim s 5-litrsko kantico na cevko. Taka družina ima jeseni zadostne zaloge kakovostne predelane hrane ter obilo čebel in zalege. Ker sem varoje zatiral v obdobju, ko v njej še ni bilo pokrite zalege, bo brez težav počakala na zimsko zatiranje. V prihodnji sezoni bo to odlična gospodarska družina s pretežno mladim neobremenjenim satjem. Družine, katerih matice se niso sprašile, oblikujem na novo, tako da celoten postopek ponovim, ali pa jim dodam sprašeno matico.

Ko vidim, da mlada matica v letošnjem narejencu zalega, v njem z izjemo postopnega stalnega krmljenja to leto ni nobenega drugega dela. Narejence sicer narejam tudi v poznejših mesecih, vendar na drugačen način. Kako to počnem, bom opisal v prihodnjih številkah našega glasila. Ob koncu sezone želim imeti glede na skupno število gospodarskih družin 50–70 odstotkov narejencev oz. rezervnih družin.

Kaj nas še čaka maja?

Maja lahko začnemo vzrejati matice za svoje potrebe. Po mojih izkušnjah so majske matice ze-

lo dobre, prav tako pa tudi tiste, ki so vzrejene med kostenjevo pašo. Najpreprostejši način je, da matice vzredimo iz dobrih družin, ki so sedle na roj, torej iz rojevih matičnikov. Te ličinke so bile ves čas dobro preskrbljene in po navadi se te matice izkažejo kot zelo dobre. Mogoča je tudi načrtna vzreja iz odbranih družin, vendar ta že zahteva več priprav in časa. Še najlažje je zrele matičnike ali izležene matice kupiti pri vzrejevalcu, kot to zaradi pomanjkanja časa počnem tudi sam.

Glede točenja medu, ki nas čaka ta mesec, ne bi izgubljal preveč besed, kljub temu pa naj opozorim na čistočo oz. higieno pri tem opravilu. Držimo se smernic dobrih higienskih navad, o katerih se je izobrazila velika večina čebelarjev. Zagotavljajmo sledljivost, podatke o točenju in vsem, kar sodi k temu opravilu, pa sproti in takoj vpisujemo v obrazce, ki jih moramo voditi. Točimo lahko, ko je med zrel. Zrelost medu nam lahko oceni terenski svetovalec ali pa to z izmero vsebnosti vode z refraktometrom storimo sami. Velja tudi ocena, da je med zrel, če je pokritega vsaj tretjina sata medu.

Ta mesec čebele tudi prevažamo na različne pše. Sam jih vedno prevažam le ponoči, nikoli proti jutru. Poglavitni razlog za to je, da imam čez noč dovolj časa za rešitev kakršne koli težave, tako da sem do jutra gotovo na cilju. Najslabše je, če so čebele podnevi zaprte. Med prevozom nikoli več ne zapiram žrel, zato zadaj ni potrebno dodatno zračenje. Izjema so seveda tople noči in prevoz polnih panjev medu. V teh primerih dodatno odprem še zadnje lopute oz. odmaknem penasto gumo. Ne priporočam pa, da puščate žrela panjev odprta, če čebele prevažate na majhnih prikolicah, ki močno vibrirajo, ali če panje pred prevozom nakladate ročno. V tem primeru seveda žrela zapremo, vse druge odprtine pa odpremo, da imajo družine dovolj zraka.

Ta mesec imamo torej dela več kot dovolj, kljub temu pa bodimo temeljitni in strokovni. Vsako na pol narejeno delo pri čebelah je, kot da nismo naredili ničesar. Naj nam bosta vreme in narava ta mesec naklonjena in naj nam med! ■

AMES Čebelarska tehlnica TCM-13

- merjenje teže panja, temperature in vlage zraka
- robustna in vzdržljiva** konstrukcija
- SMS-alarm ob vandalizmu (*opcija)
- primerno za vse standardne tipe panjev
- obveščanje preko SMS-ov ali spleta

- neprekinjeno delovanje **vsaj 3 leta** z eno baterijo
- možnost nastavitve obveščanja (negativni prirastek, nizka temp,...)
- 20 let** izkušenj
- več kot **50 tehnic** v uporabi
- 3 leta** garancije

Kontaktirajte nas!

Privarčujte vaš dragoceni čas in denar ter obvarujte okolje z zmanjšanjem stroškov goriva, obrabe avtomobila in porabe baterij....

AMES d.o.o.
Na Lazu 30
SI-1351 Brezovica
Slovenia Europe

T: +386 1 365 71 01
F: +386 1 365 71 02
E: info@ames.si
www.ames.si